

PROGRAM
SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE

ZA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE VSAKEGA POSAMEZNIKA

UVOD	3
I. del: SLOVENIJA PRED IZZIVI	4
Družbeno tranzicijo je treba dokončati	4
Uspešno in konkurenčno tržno gospodarstvo, trg dela in inovacije	4
Odlični in zdravi kmetijski proizvodi	5
Okolje, klimatske spremembe in energija	6
Izobraževanje in mladi	7
Družba in kultura	8
Družina in demografske spremembe	9
Znanost in raziskave	10
Država v službi državljanov – pravna država in demokracija	10
Konkurenčna država je pogoj za trajno blaginjo državljanov	12
Odgovoren odnos do zdravja	13
Zaščita in razvoj socialne varnosti	14
Imigracija in integracija	14
Ekonomska, družbena in ozemeljska kohezija	15
Odlični mednarodni odnosi za varnost in blaginjo državljanov	16
Poglobitev etičnega dialoga	16
II. del: V KAKŠNI EVROPSKI UNIJI IN SVETU SI ŽELIMO ŽIVETI	17
EU – unija vrednot	17
Slovenija v globalizirani Evropi in svetu	17
Ekonomska in monetarna unija	17
EU v službi svojih državljanov	17

UVOD

Program je članom Slovenske ljudske stranke (SLS) v pomoč pri njihovem političnem delu. Družbeno odgovorno delo zahteva sprejemanje le takšnih odločitev, ki so v dobro državljanov. Konsistenten program je svetilnik, ki v kompleksnem in marsikdaj protislovnem svetu, kaže pot etičnega in humanega delovanja članom SLS. Organi stranke in njeni člani so pri svojem političnem delu zavezani ravnati v skladu s programom.

Dostojanstvo vsakega človeka in njegovo svobodo razumemo kot najvišji vrednoti. Spoštujemo svetost življenja od spočetja do naravne smrti. Družina je prvo in najpomembnejše družbeno okolje, v katerem se oblikuje vsak človek. V SLS verjamemo v pravico vsakogar, da odloča o svoji usodi. Naš cilj je ustvarjati takšno družbo, v kateri bo imel vsakdo možnost razvijati svoje sposobnosti, talent in znanje. Svoboda odločanja vsakega posameznika vsebuje tudi njegovo odgovornost do sebe, svoje družine in družbe nasploh. Svoboda vsakega posameznika je omejena s svobodo drugega posameznika.

Parlamentarna demokracija je politična ureditev, ki najbolje zagotavlja spoštovanje človekovih pravic in dostojanstva. Ohranjanje slovenske identitete pomeni skrb za slovenski jezik, kulturno in naravno dediščino, slovensko državo in njene temelje, vključno z njeno ozemeljsko celovitostjo. V SLS verjamemo v sožitje in življenjsko povezanost podeželja in mesta, v sodelovanje različnih družbenih skupin, sožitje med generacijami, med osrednjim narodom in manjšinami ter med pripadniki različnih veroizpovedi. Sobivanje in sodelovanje omogoča napredek vsakogar in vseh skupaj. Vsak posameznik ima pravico do zdravja! Vsak posameznik ima pravico od družbe pričakovati in zahtevati enake pogoje za vse, naklonjenost in solidarno pomoč ter obenem dolžnost prispevati k družbi v skladu s svojimi možnostmi. Država mora zagotavljati pravično obravnavanje vseh državljanov in vseh prebivalcev ne glede na njihov gmotni položaj ali druge okoliščine, torej enakost pred zakonom.

SLS je stranka z najdaljšo zgodovino med vsemi strankami v Sloveniji! Je pravna naslednica zgodovinske Slovenske ljudske stranke in kot Slovenska kmečka zveza prva ustanovljena demokratična politična stranka po II. svetovni vojni v Sloveniji ter prva polnopravna članica družine evropskih ljudskih strank iz Slovenije. SLS je stranka slovenskih in evropskih krščanskih vrednot. Slovenski nacionalni interes razume kot nacionalno, ozemeljsko, gospodarsko, kulturno, jezikovno in socialno ohranjanje slovenskega naroda in slovenske države ter njun pospešen razvoj. SLS je stranka vseh državljanek in državljanov, vseh Slovenk in Slovencev. Zgodovinska SLS si je prizadevala za demokratizacijo in za združitev vseh Slovencev znotraj ene politične entitete. Taborsko gibanje pomeni prvo artikulirano obliko nacionalnega samozavedanja, s katero so naši predhodniki izražali svoje mnenje in s pomočjo katere se je oblikovala slovenska nacionalna ideja. Stranki iz katerih izhaja SLS, Slovenska kmečka zveza, ustanovljena 12. maja 1988 kot prva demokratična politična stranka v Sloveniji po II. svetovni vojni, in Slovenski krščanski demokrati, ustanovljeni 10. marca 1989, sta bili ključni nosilki demokratizacije Slovenije. Ponosni smo, da smo soustanovili DEMOS in s tem odločilno prispevali k zgodovinski uresničitvi slovenske države. V SLS vztrajamo pri uresničevanju ključnega programskega dokumenta slovenske osamosvojitve in državnosti – Majniške deklaracije 1989 – zato si aktivno prizadevamo za dosego še zadnjega njenega neuresničenega cilja, 3. alineje 3. točke: »Glede na zgodovinska prizadevanja slovenskega naroda za politično samostojnost je slovenska država lahko utemeljena le na: /.../ družbeni ureditvi, ki bo zagotavljala duhovno in gmotno blaginjo v skladu z naravnimi danostmi in v skladu s človeškimi zmožnostmi državljanov Slovenije.«

V SLS verjamemo, da je v okviru evropskih povezav moč najbolje uresničiti slovenske nacionalne interese in uspešno odgovoriti na svetovne izzive 21. stoletja. Skozi izmenjavo izkušenj in dobrih praks ter strateškim sodelovanjem med državami članicami Evropske unije (EU) lahko Slovenija postane gospodarsko uspešna in dolgoročno konkurenčna. V SLS se zavzemamo, da Slovenija v celoti izkoristi prednosti, ki jih prinaša skupni evropski gospodarski, raziskovalni in visokošolski prostor. To pa zahteva politične in zakonodajne spremembe. Pri tem mora vzpostaviti visoke standarde socialne pravičnosti in doslednega spoštovanja človekovih pravic in svoboščin. Ključni izzivi, s katerimi se sooča slovenska družba, so predvsem trije: a) dosledna izpeljava ter dokončanje tranzicije iz totalitarnega, s strani ene politične monopolne sile diktiranega sistema, v

sodobno demokratično družbo z družbeno odgovornim tržnim gospodarstvom, ki ekonomsko temelji na zasebni lastnini, b) prehajanje v družbo znanja in c) internacionalizacija. V SLS verjamemo, da je svetovni razvoj dogodkov v zadnjih dveh desetletjih kljub velikim dilemam in težavnim odločitvam potrdil moč evropskega družbeno-gospodarskega modela, ki so ga v največji meri oblikovale prav evropske ljudske in krščansko-demokratske stranke. Ta model želimo z našimi partnerji v Sloveniji in EU nadalje razvijati s ciljem ohranitve gospodarske konkurenčnosti Slovenije in celotne Evrope.

I. del: SLOVENIJA PRED IZZIVI

Družbeno tranzicijo je treba dokončati

Slovenija mora čimprej opraviti družbeno tranzicijo ter postati demokratični zgled ter sodobna, učinkovita, konkurenčna in vsem prijazna država! Vsi družbeni podsistemi potrebujejo hitrejšo prestrukturiranje v razvite, dinamične in funkcionalne podsisteme, ki so med sabo sinergično povezani in komplementarni. Kljub pozitivnim trendom slovenskemu gospodarstvu v zelo velikem delu še ni uspelo opraviti tranzicije. Za ta podjetja je značilen prevelik delež države v lastniški strukturi, ki vodi v slabo upravljanje in posledično v prenizko donosnost, izgube in uničenje nekoč uspešnih podjetij. Preveč je klientelizma in korupcije. Še vedno srečujemo prepoznavno kontinuiteto starega, nedemokratičnega in nemeritokratskega, načina vodenja podjetij, tudi v ljudeh, ki so družinsko ali interesno povezani z nekdanjo družbeno elito nedemokratičnega sistema. V SLS si aktivno prizadevamo za dvig učinkovitosti in s tem mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Le bistveno bolj učinkovito in donosno gospodarstvo lahko začne nov razvojni cikel in s tem dvigne bruto družbeni proizvod (BDP) ter ustvari nova in boljša delovna mesta. Ključna ukrepa na tem področju sta sprememba lastniške strukture in radikalno izboljšanje upravljanja javnih in zasebnih podjetij. Zato je nujno treba lastninsko strukturo normalizirati, torej jo narediti primerljivo lastniški strukturi gospodarsko uspešnih članic EU. Potreben je strateški načrten umik države iz lastniške strukture vseh tistih slovenskih podjetij, kjer se izkazuje kot slab gospodar. Ta podjetja morajo dobiti takšne lastnike, da bodo slovensko gospodarstvo odločno in uspešneje vodili, tesneje povezali z uspešnimi gospodarstvi v Evropi in svetu ter ga nasploh internacionalizirali. Slovenska podjetja lahko preživijo samo, če konkurenčno proizvajajo za evropski in svetovni trg. Kot rezultat takšnega pristopa pričakujemo in spodbujamo intenziviran prenos tehnološkega in upravljaljskega znanja ter bolj stimulatивно delitev dela na skupnem evropskem trgu. Podpiramo samo takšno privatizacijo, katere glavni cilj niso najvišje kupnine, temveč uspešne strukturne reforme, bolje vodeno in uspešnejše gospodarstvo pa tudi več in boljša delovna mesta. Ni pomembno, od kod so vodilni menedžerji, pomembno je, da so odlični in perspektivni za nacionalno gospodarstvo. Tudi v drugih družbenih podsistemih v Sloveniji, torej šolstvu, zdravstvu, pravosodju, medijih itd., družbena tranzicija ni bila izpeljana. Zavzemali se bomo, da se v vseh teh družbenih podsistemih dosledno uveljavijo principi skupnega evropskega trga, spoštovanja človekovih pravic in svoboščin, spoštovanja znanja ter družbeno odgovornega upravljanja. Vzpostaviti moramo pozitivno spiralo delovanja družbenih procesov v naši družbi ter motivirati naše državljane k odgovornemu ravnanju za razvoj.

Uspešno in konkurenčno tržno gospodarstvo, trg dela in inovacije

Samo uspešna ekonomija lahko zadovoljuje potrebe in pričakovanja ljudi, ki jim služi! Zato v vseh gospodarskih dejavnostih, javnih in zasebnih, podpiramo koncept dobrega gospodarja! V SLS se zavzemamo za učinkovito tržno gospodarstvo, za spoštovanje zasebne lastnine in pobude posameznika. Takšno gospodarstvo temelji na svobodi in iz nje izhajajoči zasebni lastnini, osebni gospodarski pobudi, podjetništvu, enakopravnosti vseh subjektov na trgu in odgovornem odnosu do okolja. Ta holistični model temelji na močnem in inovativnem tržnem gospodarstvu. Socialna država mora omogočati dostojanstvo človekove osebnosti na osnovi solidarnosti. Podpiramo torej takšno tržno gospodarstvo, ki dosledno spoštuje domače in mednarodne normative za varovanje in ohranjanje našega življenjskega okolja. Slovenija potrebuje stabilno, skladno, ambiciozno, v razvoj usmerjeno in dolgoročno ekonomsko ter finančno perspektivo. Še posebej je to pomembno v obdobjih kriz, ki zahtevajo globoke spremembe in hitre prilagoditve novonastali situaciji. Slovenija zato potrebuje celovite in odgovorne rešitve, ne pa parcialnih in začasnih. Vloga države oziroma izvršilne oblasti je v tem smislu pomembna. Zagotavljati mora spodbude

za hiter prehod v boljše stanje in višjo kakovost ter blažiti tveganja tega prehoda tako za gospodarstvo kot tudi za posameznika.

Visoki prednostni nalogi predstavljata ustvarjanje in ohranjanje inovativnih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, ki temeljijo na visoki izobrazbi, in kvalifikacijah našega prebivalstva. Zato bomo še naprej podpirali razvoj malih in srednje velikih podjetij ter podjetništva kot izvora delovnih mest in rasti. Prav tako je pomembno povečati stopnjo zaposlenosti. Bistvenega pomena je opredeliti, kaj so za Slovenijo ključne industrijske panoge prihodnosti. Nadgrajevati moramo panoge, kjer smo sedaj nadpovprečno uspešni, npr. orodjarstvo, in spodbujati razvoj perspektivnih panog kot so npr. zeleno gospodarstvo, proizvodi in storitve za sektor zdravstvenega in socialnega varstva, digitalno gospodarstvo ipd. V Sloveniji moramo posebej podpirati tudi živilsko-predelovalno industrijo in popolnoma izkoristiti njene lokalne primerjalne prednosti in kakovostne tradicionalne proizvode. Družbeni dialog mora ostati pomemben mehanizem krepitev kohezivnosti v časih strukturnih reform, ki jih zahteva izhod iz krize. S prehodom v družbo znanja postaja prav znanje prevladujoč proizvodni dejavnik. Zato moramo v Sloveniji povečati napore za izboljšanje koristnosti naših izobraževalnih sistemov in sistemov usposabljanja ter jih prilagoditi sedanjim in prihodnjim potrebam trga dela. Vloga praktičnih znanj se mora okrepiti na ravni srednjega in visokošolskega izobraževanja. Poudarjamo tudi pomen obdobja prehoda iz šole na kakovostno delovno mesto kot ključnega obdobja za mlado delovno silo, v katerem lahko preprečimo brezposelnost mladih.

Mala in srednje velika podjetja so hrbetnica našega učinkovitega tržnega gospodarstva, saj največ prispevajo k zaposlenosti na evropskem trgu dela. Evropsko in s tem tudi slovensko gospodarstvo potrebuje uravnoteženo strukturo malih, srednjih in velikih podjetij, vključno z multinacionalkami. Družinska mala in srednje velika podjetja so pomemben dejavnik stabilnega gospodarskega sistema. Zavedamo se, da ta podjetja potrebujejo stabilno gospodarsko okolje, ki ga mora za njihovo normalno delovanje vzpostaviti država. V SLS si bomo prizadevali za oblikovanje takšnega družbenega okolja, v katerem lahko mala in srednje velika podjetja rastejo in inovirajo, mladi pa so spodbujeni k ustanavljanju lastnih podjetij, v njih razvijajo lastne zamisli ter tako na najboljši način plemenitijo svoje znanje in izkušnje. Za to pa je treba bistveno zmanjšati administrativne ovire za ustanavljanje novih, še posebej mikro podjetij ter ustvariti spodbudno okolje za njihovo rast v mala in srednje velika podjetja. Ta bodo uresničila svoj potencial za rast s pomočjo olajšanega dostopa do potrebnih finančnih virov in prožnejše politike zaposlovanja. Za dostop na enotni evropski in mednarodne trge je potrebno povezovanje – mreženje teh podjetij. Če želijo mala in srednje velika podjetja uveljaviti ves svoj inovacijski potencial, se morajo povezati v obliki kreativnega partnerstva z raziskovalci in akademskim sektorjem v širšem smislu. Le na ta način si lahko zagotovijo trajnejšo ustvarjalnost in dolgoročnojšo rast.

Slovenija pa potrebuje tudi dobro delujoča velika podjetja, ki so pomemben nosilec tehnoloških in upravljalških znanj in stabilnosti nacionalnega gospodarstva. Zato jim mora izvršilna oblast države tudi nameniti posebno pozornost in jih na specifičen način spodbujati k rasti in konkurenčnosti na svetovnih trgih. Podjetništvo je katalizator inovacij in trajnostnega razvoja. Povečati je treba delež javno-zasebnega partnerstva pri financiranju infrastrukturnih projektov, pri čemer naj kot izključno javno financirani ostanejo samo projekti izjemnega javnega pomena.

Znanje je ključnega pomena za gospodarsko rast in nova delovna mesta, zato moramo storiti vse za preoblikovanje naših družb v družbe znanja. Ker želimo doseči ta cilj, bomo vztrajali pri povečanju vlaganj v izobraževanje, raziskave in inovacije, ki so primerljiva tistim v razvitih državah, in obenem sledili strategiji Evropa 2020. Potrebujemo inovacijam prijazno družbeno okolje, kar zahteva zmanjšanje administrativnih ovir, več prožnosti pri usklajevanju delovnega in družinskega življenja ter več prekomejnega sodelovanja na področju raziskav in razvoja.

V SLS si bomo prizadevali za vzpostavitev takšnega sistema varnosti in zdravja pri delu, ki bo učinkovito zmanjšal število poškodb pri delu ter nevarnost nastanka poklicnih bolezni in bolezni v zvezi z delom.

Odlični in zdravi kmetijski proizvodi

Kakovostna in zdrava prehrana ter pravočasna in varna dobava proizvodov so ključni cilji naše vizije sodobne kmetijske politike! Evropa je v svetovnem merilu poznana po visokokakovostnih kmetijskih proizvodih, ki so osnova evropske gastronomske dediščine in kulture. Tudi Slovenija po svojih močeh prispeva k temu ugledu. Sedanjo stopnjo kakovosti moramo ohraniti in jo celo izboljšati, kjer je to možno. Zato potrebujemo visoke standarde za proizvodnjo varne in zdrave hrane ter moramo še naprej

proizvajati organske proizvode, hkrati pa izboljševati tudi učinkovitost dela. Razvijati moramo trajnostni model kmetovanja, upoštevajoč pri tem občasno pomanjkanje hrane kot posledico rasti prebivalstva in klimatskih sprememb, kakor tudi ekonomsko vlogo podeželja. Družinske kmetije so na trgu skupaj z evropskim kmetijstvom z visokimi tehnologijami in masovno proizvodnjo. Konkurenčnost velikega števila slovenskih kmetij z evropskimi zato žal ni primerljiva.

Kmetijstvo je bilo vedno povezano z okoljem in prostorom. Obenem je način življenja ter omogoča ohranjanje kulturnih in etnoloških dobrin, kulturne in naravne dediščine, kar pomembno prispeva h kulturni identiteti Slovencev. Kmetijstvo je tudi komplementarno z gospodarskim razvojem.

V SLS se zavzemamo za skrben odnos do vseh oblik varnosti državljanov v vsakodnevem življenju, s pomočjo nudenja boljše zdravstvene nege, visokokakovostne prehrane, visokih okoljskih standardov in učinkovite zaščite njihovih pravic kot potrošnikov.

Prihodnji razvoj kmetijstva v SLS vidimo v krepitvi kmetij, ki so sposobne v tretjem tisočletju postaviti jasne smernice sodobnega kmetijskega razvoja v Sloveniji. Prizadevamo si za proizvodnjo kakovostne in zdrave hrane, za ohranjanje zdravega okolja s posebnim poudarkom na čistem zraku in neoporečni podtalnici ter trajnostni razvoj podeželja. V SLS se zavedamo pomena stanovske, gospodarske in strokovne povezanosti slovenskih kmetov, agroživilstva in stroke s teh področij. Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije pomeni evropsko primerljivo organiziranost tega področja. Slovensko zadružništvo ima stoletno tradicijo, ki nosi pečat pobudnika zadružnega organiziranja dr. Janeza Evangelista Kreka. V SLS bomo še naprej podpirali stanovsko združevanje kmetov, še posebej zbornično organizacijo, zadruge in sindikate.

Kmetijstvo z gozdarstvom je pomembna gospodarska panoga na podeželju. Njena primarna funkcija je pridelava hrane, vključuje pa še druge za družbo pomembne funkcije. Zato se sistematično poskuša ohranjati najboljša kmetijska zemljišča v Sloveniji. Kmetijstvo z gozdarstvom je za SLS enakovredno drugim gospodarskim panogam in obsega pridelavo, rejo, predelavo ter trženje in trajnostno gospodarjenje, obenem pa je podlaga za razvoj specializiranega turizma. V celoviti turistični ponudbi mora imeti posebno mesto.

Tretje tisočletje ponuja priložnosti in izzive na področju kmetijstva in biotehnike v smeri proizvodnje zdrave prehrane in ohranjanja narave. Poseben svetovni izziv so gensko spremenjeni organizmi (GSO) in hrana. V SLS podpiramo pridelavo zdrave domače hrane in nasprotujemo pridelavi GSO. Tudi kmetijstvo pa se mora spopasti z izzivom zmanjšanja toplogrednih plinov, ki so predvsem posledica transporta, zlasti hrane med celinami.

Ohranjati in obnavljati je treba rodovitno kmetijsko zemljo kot strateško pomembno osnovo za nacionalno oskrbo in samozadostnost, ohranjanje raznolikosti narave, trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ohranjanje pitnih voda in stabilnost gospodarjenja z vodo. Strateškega pomena je tudi zaradi zmanjšanja toplogrednih plinov in povečevanja izkoriščanja obnovljivih virov energije, zdravega gospodarjenja z okoljem ter ohranjanja kulturne in etnološke identitete.

SLS se bo zavzemala, da bo Slovenija pridelala večino hrane doma in bo tako čim manj odvisna od svetovnih trgov in pretresov na njih, zato se bo zavzemala tudi za ohranitev kmetijske zemlje in njeno obdelanost, za trajnostno kmetijstvo z upoštevanjem vseh okoljskih, podnebnih in regionalnih značilnosti. S tako identiteto kmetijstva bo Slovenija oblikovala svojo zunanjo podobo in promocijo tudi v EU.

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije je prevelik in vnaša v to dejavnost preveč državne regulative. Njegov vpliv je treba zmanjšati tako, da večina njegovih zemljišč preide v last slovenskih kmetov. S tem se bo zmanjšal prevelik vpliv države, dvignila pa se bo konkurenčnost slovenskih družinskih kmetij.

Okolje, klimatske spremembe in energija

Naravne nesreče po svetu ter porast cen plina in nafte zahtevajo pogumen in hiter prehod k sodobnejšim, učinkovitejšim in bolj zelenim tehnologijam! Klimatske spremembe so pomemben svetovni izziv z velikim vplivom na življenje prihodnjih generacij. Konkretni in dolgoročnejsi koraki k obnovljivim in nizkoogljičnim virom energije bodo prispevali k zmanjšanju negativnih učinkov klimatskih sprememb in zmanjšanju odvisnosti od uvoženih fosilnih goriv. Pospešen razvoj okoljskih in nizkoogljičnih

tehnologij za manjše obremenjevanje okolja lahko pomembno vpliva na povečevanje konkurenčnosti in razvijajoče, dinamično ter izvozno usmerjeno slovensko gospodarstvo.

V SLS si prizadevamo za oblikovanje razvojno usmerjenih politik in ukrepov za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov z namenom blažitve podnebnih sprememb. Zaradi povečane verjetnosti ekstremnih vremenskih dogodkov in drugih vidikov podnebnih sprememb je treba več pozornosti nameniti prilagajanju in ne zgolj odpravljanju škode po povzročenih dogodkih. Posebno pozornost naj se nameni doseganju čim višje ravni kakovosti zraka, površinskih in podzemnih voda ter tal, ki zagotavlja ohranjanje biotske raznovrstnosti in kulturne krajine.

Hiter gospodarski razvoj, stalno povečevanje potrošnje energije ter izjemna rast svetovnega prebivalstva so glavni razlogi za vedno večje onesnaževanje okolja in za podnebne spremembe, ki ogrožajo naš bivalni prostor in biološko raznolikost Zemlje. Upočasnitev teh procesov in končna odprava povzročenih škod sta bistvena za ohranitev zdravja ljudi, gospodarsko uspešnost in kakovost bivanja, kot jo poznamo danes in pričakujemo v prihodnje. V SLS se zavedamo, da moramo k izboljšanju okoljskih razmer prispevati vsi, vsak v svojem okolju. Odločno se bomo vključili v mednarodna prizadevanja Evropske ljudske stranke (EPP) in EU za obvezujoč mednarodni dogovor o nadaljnjem odločnem zmanjševanju škodljivih emisij.

V SLS smo za integriran pristop k reševanju okoljskih vprašanj, za iskanje sinergij in upravljanje konfliktov med lokalnimi in globalnimi vidiki varstva okolja. Prostorski razvoj s kakovostnimi tehničnimi rešitvami infrastrukture mora upoštevati regionalne značilnosti ter razpršeno poselitev Slovenije, rabo voda, gozda in tal. V SLS podpiramo regionalno skladen policentrični razvoj, ki zahteva manj dnevnih migracij, zmanjšuje pritiske na okolje, ohranja socialno tkivo in nasploh povečuje kakovost življenja. Skladen razvoj celotne Slovenije naj dopolni izboljšanje kakovosti urbanega okolja s trajnostnimi urbanističnimi zasnovami in poudarjeno vlogo javnega prometa. Prizadevali si bomo za tako prometno politiko, ki bo zmanjševala škodljive posledice prometa na okolje in zdravje ljudi. Zelena usmeritev omogoča razvoj trajnostnega turizma kot gospodarske priložnosti. Okoljevarstvena naravnost se mora kazati tudi v smeri zelene davčne reforme, predvsem s povečevanjem trošarin za rabo energije ter večje vključevanje eksternih stroškov prometa.

Izobraževanje in mladi

Odlična vzgoja in znanje sta osnovni kapital v slovenski, evropski in svetovni družbi!

Zagotavljata dolgoročno gospodarsko konkurenčnost in blagostanje ter visoko kakovost bivanja. V SLS se zavedamo, da v Sloveniji vseh potencialov vzgoje in izobraževanja še nismo izkoristili, kar nam povzroča občutno gospodarsko in družbeno škodo. Soočamo se z velikimi razhajanjmi med rezultati izobraževalnega sistema in trgom dela. Ta trend povzroča situacijo, v kateri imamo na eni strani prevelik delež nezaposlenih mladih, na drugi strani pa veliko potrebo po določenih poklicnih profilih, ki jih pri nas ni. Velik del nezaposlenih je zaradi svojega profila izobrazbe nezaposljiv. Ker se s tem izgubljata talent in motivacija, se povzroča občutna gospodarska škoda, ki ustvarja socialne stiske, družbeno patologijo in posledično družbeno nestabilnost. Vse to lahko vodi v ekstremizem in nedemokratske družbene procese. Na drugi strani imajo uspešna slovenska podjetja prosta delovna mesta, za katera ne najdejo ustrezno izobraženih oseb. To preprečuje njihovo gospodarsko rast in s tem uspešnost Slovenije kot celote. V SLS ocenjujemo takšno stanje za nesprejemljivo in nepotrebno. Zavzemamo se za uskladitev procesov izobraževanja in zahtev trga dela. Dokončana izobrazba katerekoli stopnje mora mlademu človeku omogočiti zaposlitev in nato poklicno napredovanje. Mlade generacije so tiste, ki bodo oblikovale prihodnost Slovenije in Evrope, zato jim moramo s strateško načrtovano izobraževalno politiko zagotoviti možnost ekonomskega preživetja in poklicne rasti, s tem pa visoko kakovost delovanja celotne družbe.

Znaten del mlade generacije, ki je končal šolanje v zadnjem desetletju in se izobrazil za poklice, ki niso iskani na trgu dela, je trajno nezaposljiv. Tem mladim je treba omogočiti prešolanje v poklice, ki so iskani na trgu dela. Prizadevali si bomo, da se v ta namen izoblikujejo posebni izobraževalni in študijski programi.

V SLS si prizadevamo za takšen izobraževalni proces, ki temelji na spodbujanju posameznika k ustvarjalnemu in kritičnemu razmišljanju. Šola naj ne temelji na pomnjenju prevelikega obsega znanja, ampak naj uči kreativnega razmišljanja, povezovanja in kritične misli, posameznika pa naj spodbuja k oblikovanju in izražanju lastnega mnenja. Šola naj postane prostor ustvarjalnosti, kjer bodo lahko mladi razvijali svoje potenciale. Ne sme zavirati, ampak spodbujati intelektualni razvoj mladih. Posebna

pozornost mora biti namenjena individualiziranemu izobraževanju bolj nadarjenih posameznikov. Šole naj se kot centri znanja dejavno vključujejo in povezujejo pri načrtovanju razvoja na lokalni in regionalni ravni.

Prizadevamo si za kakovostno in učinkovito otroško varstvo. Urejeno mora biti tako, da omogoča razvoj in napredek otroka, staršem pa aktivno poklicno udejstvovanje. Otrokom bomo omogočili vzgojo in varstvo v skladu z njihovimi potrebami in pričakovanji njihovih staršev. Smo za enakovredno obravnavo vseh otrok, tako otrok, ki svoja prva leta preživajo v družini, kot tistih, ki imajo urejeno varstvo v javnih ali zasebnih ustanovah. Za dolgoročni cilj si postavljamo brezplačno predšolsko vzgojo za vse otroke, staršem, ki varujejo otroke doma, pa primerljivo finančno nadomestilo.

Mladim hočemo omogočiti aktivno delo v nevladnih organizacijah. Družba jim je dolžna zagotoviti osnovne pogoje za prostovoljno delo in delo po načelu mladi za mlade. Spodbujati želimo prostovoljno, kreativno in aktivno mladinsko delo, temelječe na prevzemanju odgovornosti, ki mora imeti prednost pred raznimi oblikami aktivnega preživljanja prostega časa, pri katerih mladi nastopajo zgolj v vlogi potrošnika. Obenem je treba zagotoviti priznanje koristnega mladinskega dela, zlasti njegov preventivni učinek pred različnimi oblikami zasvojenosti mladih ter njihov prispevek h kakovosti življenja v posameznem lokalnem okolju in družbi.

Za vzgojo ljubezni do domovine sta posebej pomembni domovinska in državljanska vzgoja, ki naj v mladih gojita veselje in ponos zaradi dejstva, da smo Slovenke in Slovenci uspeli uresničiti svoje tisočletne sanje in oblikovati svojo neodvisno in samostojno državo ter se s tem vzpostaviti kot enakopraven evropski narod.

V SLS podpiramo odprt šolski prostor, zato tudi podpiramo ustanavljanje zasebnih šolskih institucij, katerih programi so financirani enako kot programi javnih šol. Vendar pa mora biti ustanovitev in delovanje vsake institucije podvrženo strogim merilom kakovosti. Zavzemamo se za spodbujanje zasebnega šolstva, ki izhaja iz pozitivne tradicije srednjeevropskega okolja. Staršem moramo omogočiti, da izberejo šolo, ki bo njihove otroke vzgajala v skladu z njihovimi lastnimi vrednotami. Vendar pa mora biti vsaka šola odprta, temeljiti mora na strpnosti do vsakogar in ne sme nikomur preprečiti dostopa do šolanja zaradi njegovih vrednostnih stališč ali drugih osebnih okoliščin.

Študentje so pomembna družbena skupina. Omogočena jim mora biti avtonomija združevanja v študentske organizacije na podlagi temeljne ustavne svobode do združevanja. V SLS si prizadevamo za možnost, da se študentje sami organizirajo, se odločajo za članstvo v študentskih organizacijah ter ustanavljajo študentske organizacije. Za avtonomno delovanje študentskih organizacij je treba ohraniti oziroma zagotoviti avtonomen vir financiranja. Študente je treba spodbujati k ustvarjalnosti, omogočiti jim je treba družbeno udejstvovanje in jih obravnavati kot enega od partnerjev v visokošolskem prostoru.

Družba in kultura

Identiteta slovenskega naroda temelji na našem jeziku in kulturi, ki sta pomembna in neločljiva elementa evropske civilizacije in kulture! Njuno ohranjanje in uveljavljanje je ena prednostnih nalog SLS. Evropa je vedno bila nosilka kulture, napredka, znanja in humanizma. V SLS smo prepričani, da so posamezne nacionalne in skupna evropska kultura primerjalna prednost Evrope v kontekstu globalizacije. Zato se zavzemamo za takšno krepitev evropskih družb, v katerih se družine, lokalne skupnosti, civilna združenja, regije in narodi svobodno razvijajo in kulturno-civilizacijsko napredujejo.

Poseben poudarek posvečamo osebni odgovornosti državljanov, socialni pravičnosti in kreativnem ravnotežju med komercialnimi in neprofitnimi pobudami. Zavzemamo se za krepitev pozitivne in povezujoče evropske identitete, ki je predpogoj za dinamično EU. Ta skupna identiteta pa lahko temelji samo na strpnosti do socialnih, kulturnih in duhovnih razlik v uniji.

Prizadevamo si tudi za popularizacijo telesne kulture oziroma športa, za kakovostno in vsebinsko bogato športno vzgojo kot nujni sestavni del vsakega vzgojno-izobraževalnega procesa ter za promocijo športa in zdravega načina življenja. Zavzemamo se za to, da športna vzgoja postane še pomembnejši dejavnik v celotnem vzgojno-izobraževalnem procesu od vrtca pa do zaključka formalnega šolanja ter da se športu namenjen čas v šolanju ne bi zmanjševal in s tem zapostavljal pomemben vidik otrokovega in mladostnikovega zorenja. SLS podpira prizadevanja, da bi postala športna rekreacija pomemben del življenja ljudi vseh starostnih obdobj. Ukvarjanje s športom preprečuje številne bolezni in izboljšuje

kakovost življenja vseh generacij. Zato podpiramo izgradnjo primerne infrastrukture in športne programe za ljudi različnih starostnih obdobj.

Družina in demografske spremembe

Družina je nezamenljiva, temeljna institucija sodobne evropske družbe, kjer so medčloveški odnosi oblikovani na osnovi ljubezni, medsebojnega spoštovanja, empatije in solidarnosti! V SLS smo prepričani, da 16. člen Splošne deklaracije o človekovih pravicah pravilno obravnava družino kot naravno in osnovno skupino človeške družbe, ki je upravičena do zaščite družbe in države. Evropska družina je bila temelj evropskega gospodarskega in intelektualnega razvoja, kakovosti bivanja in humanizma v preteklosti in mora to ostati tudi danes. Je osnovni element enkratnosti in kakovosti Evrope v sodobnem svetu. V SLS verjamemo, da bo to ostala tudi v prihodnosti. Uspešne in povezane družine, oprte na evropsko tradicijo, so močan element za pozitiven demografski razvoj vseh evropskih družb.

Smo za pozitivno diskriminacijo družine tako v moralnem kot materialnem smislu. Zakonodajca mora biti zato za družine spodbujevalna in ne omejevalna. Predvsem mladim družinam je treba zagotoviti ugodnejše možnosti za reševanje stanovanjske problematike, kar je eden od osnovnih pogojev za skupno družinsko življenje. Država mora spodbujati družinsko življenje tudi skozi davčno politiko in v obliki materialnih spodbud, ki jih razumemo kot ukrepe družinske politike, neodvisne od socialnega položaja posameznika. Posamezniku družina predstavlja pomembno skupnost, v kateri posamezne generacije sodelujejo med seboj ter si pomagajo. Kakovostnejše življenje v urejeni večgeneracijski družini posamezniku zagotavlja najbolj naravno vzgojo in učenje za strpnije medsebojne odnose in pripravo nza poznejše uveljavljanje v družbi. Večgeneracijske družine so dober način iskanja sožitja med generacijami.

Odločno se zavzemamo za kakovostno in učinkovito otroško varstvo. Urejeno mora biti tako, da posamezni materi in očetu omogoča aktivno poklicno udejstvovanje. Otrokom je treba omogočiti različne oblike otroškega varstva v skladu z njihovimi potrebami in pričakovanjem njihovih staršev. Smo za enakovredno obravnavo vseh otrok, tako otrok, ki svoja prva leta preživajo v družini, kot tistih, ki imajo urejeno varstvo v javnih ali zasebnih ustanovah.

Ženske in moški morajo imeti enake možnosti za izobraževanje, poklicno delovanje in družbeno udejstvovanje in napredovanje. Partnerski odnos v družbi in družini omogoča tudi, da očetje prevzamejo bolj aktivno vlogo v družini. Enakopravnost žensk in moških razumemo kot partnerstvo, sodelovanje, v katerem moški in ženske prepoznajo prednosti drug drugega. Trudili se bomo za odpravljanje omejitev, ki ženski zaradi njene edinstvene vloge matere ovirajo poklicni razvoj ali aktivnejše sodelovanje v družbenem življenju, predvsem politiki. Prizadevamo si za priznavanje doprinosov družbi, ki ga opravijo matere, ovrednotenje dela v družini in ukrepe, ki bodo omogočili usklajevanje družinskega in poklicnega življenja staršev, vključno z ukrepi fleksibilnega zaposlovanja. Verjamemo, da enakopravna zastopnost žensk in moških v politiki ter na vodilnih mestih v družbi zagotavlja sprejemanje bolj celovitih in kakovostnih rešitev.

Mladim bomo pomagali pri čim hitrejšem reševanju stanovanjskega problema s ponudbo subvencioniranih najemnih stanovanj. Poleg stanovanjskih skladov kot javnih institucij bomo podpirali ustanavljanje zasebnih nepremičninskih skladov za povečanje ponudbe na trgu stanovanj in s tem bolj dostopna stanovanja. Podpiramo stanovanjsko politiko, ki vsem mladim družinam zagotavlja prednostni dostop do prvega stanovanja. Javnih finančnih sredstev za ukrepe družinske politike ne razumemo kot socialne pomoči ljudem v stiski, ampak kot najbolj donosno in nujno vlaganje v razvoj in obstoj vsake družbe.

Soočanje z izzivom starajočega se prebivalstva mora postati ena od družbenih prednostnih nalog. Eden od ustreznih načinov reševanja te problematike je tudi dopolnilno izobraževanje delovne sile na različnih poklicnih ravneh z različnimi potrebami po znanju. Tudi povišanje starostne meje za upokožitev je ena od možnih rešitev, prav tako pa razne spodbude za ohranjanje aktivnosti ostarelih državljanov v okvirih delovnih procesov. V bolj reguliranih in bolj preglednih družbah z boljšo finančno infrastrukturo je možno ustanoviti zasebne pokojninske sklade, kot dopolnilo k javnim, obenem pa jasno definirati nujne prispevke in jih promovirati z ugodnimi davčnimi spodbudami.

Nujno je treba tudi povečati skladnost poklicnega in družinskega življenja. Ob jasnem spoštovanju pomena družine in vzgoje otrok se morajo družinam prijazne politike osredotočiti na ukrepe in instrumente, ki imajo

dokazane pozitivne učinke na demografske trende, kot npr. razpoložljivost otroškega varstva in pomoč družini v prvih letih po rojstvu otroka.

Prizadevamo si za varstvo in dostojen ter čim bolj samostojen razvoj tistih posameznikov, ki so zaradi bolezni ali kakšnih drugih okoliščin prikrajšani v svojem osebnem in poklicnem razvoju ali potrebujejo stalno nego in skrb. Omogočiti jim je treba prilagojeno izobraževanje in poklicno udejstvovanje ter integracijo v družbo. Želimo ustvarjati odprto družbo, ki bo znala sprejemati osebe s posebnimi potrebami in invalide kot enakopravne člane naše družbe.

Znanost in raziskave

Raziskave in inovacije neposredno prispevajo k blaginji države ter dobrobiti njenih državljanov in družbe! V SLS menimo, da na znanju temelječa družba predstavlja visoko razvito družbeno okolje, ki v največji meri spoštuje človekovo osebnost in enkratnost ter njemu in njegovi družini zagotavlja materialno blagostanje in socialno varnost. Na znanju temelječa družba zahteva ustvarjanje novih znanj, učinkovit prenos znanja tako v gospodarsko sfero kot na mlajše generacije ob polnem spoštovanju intelektualne lastnine in razvoj zadostnih in dovolj kakovostnih človeških virov, ki bodo produktivno ustvarjali na novih in boljših delovnih mestih. Zavedamo se, da je za dosego teh ciljev treba vzpostaviti nacionalni sistem vzajemno sodelujočih in dopolnjujočih se institucij: univerz, inštitutov, tehnoloških parkov in razvojnih oddelkov v gospodarstvu. Med temi institucijami je treba postaviti jasno delitev dela, ki edina omogoča kakovostno delovanje in medsebojno dopolnjevanje.

Visokošolsko izobraževanje je ključno področje. Samo s primernim razvojem politike na tem področju lahko oblikujemo na znanju temelječe gospodarstvo in dosežemo svetovno konkurenčnost. Zato je nujno nenehno izboljševati in razvijati visokošolsko in raziskovalno politiko. Prepričani smo, da mora med gospodarstvom in visokošolskim izobraževanjem obstajati dinamično partnerstvo, prav tako pa tudi med znanstvenimi raziskavami in visokošolskim izobraževanjem. Odlični razvojni oddelki v gospodarskih družbah so pomembni tako za konkurenčnost kot za ustvarjanje visoko kakovostnih in produktivnih delovnih mest. Nastanek in razvoj takih oddelkov bomo podpirali s finančnimi spodbudami za prehajanje usposobljenih raziskovalcev iz akademske sfere v gospodarstvo. Vlaganje gospodarskih subjektov v raziskovanje in razvoj bomo davčno razbremenili.

V družbi, ki temelji na znanju in v kateri je znanje najbolj pomembno proizvodno sredstvo, je dosledna zaščita intelektualne lastnine nujna. Samo zaščiteno znanje ima svojo pošteno tržno vrednost, s katero poganja razvojno spiralo. V SLS se zavzemamo ne samo za dosledno zaščito intelektualne lastnine, temveč tudi za to, da je ta zaščita administrativno enostavna in učinkovita, zato podpiramo zamisel o patentu EU.

Država v službi državljanov – pravna država in demokracija

SLS se zavzema za prožno in prijazno javno upravo, zato je treba pospešiti projekte optimizacije, deregulacije in debirokratizacije javne uprave ter obenem pospešiti informatizacijo družbe! Slovenija je preobremenjena s stroški delovanja države, ki bi jih bilo bolj smotno investirati v produktivnejše namene, kot sta znanost in razvoj. Poenostaviti in skrajšati je treba postopke javne uprave in omogočiti še hitrejšo možnost ustanovitve podjetja.

V SLS se zavzemamo za vzpostavitev takšnega sistema zakonodaje in nadzora, ki bo onemogočal klientelizem in korupcijo v gospodarstvu, javni upravi in na drugih področjih. Klientelizem in korupcija kot vplivna spremljevalca obdobja tranzicije negativno vplivata na gospodarski razvoj in celotno družbeno življenje v Sloveniji. Tudi danes pomenita eno največjih groženj dolgoročno stabilnemu in uspešnemu razvoju Slovenije, saj zaradi njunih učinkov številne razvojne možnosti Slovenije ostajajo neizkoriščene.

Sodna veja oblasti je najbolj potrebna strukturnih reform in modernizacije. V vseh evropskih in svetovnih primerjavah na tem področju najbolj zaostajamo za razvitimi državami. Na eni strani jo bremeni izjemna neučinkovitost, po drugi strani pa tudi vsebinsko nizka kakovost delovanja. Vse preveč je primerov procesualnih nepravilnosti in pomanjkljivosti, pa tudi izjemno veliko primerov zaradi neučinkovitosti preprosto zastara. Vladavina prava je v naši državi na zelo nizki ravni, pogosto tudi zaradi nekakovostnega kadrovanja. Slovenija tudi na evropski ravni izgubi zelo veliko primerov zaradi premalo kakovostnega sojenja na nacionalni ravni.

Treba bo zmanjšati razdrobljenost in nepovezanost delovanja državnih organov, zmanjšati število uradov in agencij v javnem sektorju ter smiselno združiti ministrstva in njihove skupne službe tam, kjer je to koristno. Cilj je vzpostavitev vitke državne uprave, vendar ne v škodo kakovosti njenih storitev in učinkovitosti. Za povečanje njene učinkovitosti je treba smiselno uporabiti podobna orodja za izboljšanje, kot jih uporablja razvita industrija že več desetletij in jih uporabljajo odlične organizacije javnega sektorja v EU. Smo proti pavšalnemu zniževanju plač in lahkotnemu odpuščanju delovne sile, saj to preprečuje razvoj družbe, preobremenjuje preostali aktivni del prebivalstva in povzroča naraščanje revščine, obenem pa slabi kakovost in motiviranost zaposlenih. Da do tega ne bi prihajalo, je treba ozdraviti gospodarstvo oziroma bistveno izboljšati pogoje za njegov razcvet! Zavzemamo se za vladavino prava in pravičnosti na področju ekonomije, in v družbenih dejavnosti, kot so zdravstvo, šolstvo, socialno skrbstvo in druge javne službe. Česar človek ne more doseči sam, naj se v skladu z načelom subsidiarnosti prenese na višjo raven: lokalno skupnost, državo in EU. **SLS je zagovornica načela subsidiarnosti.** Izhajamo iz prepričanja, da je bila vzpostavitev lokalne samouprave v obliki občin ena pomembnejših odločitev, ki je vodenje lokalnih skupnosti prenesla na ljudi, ki tam živijo, in tako prispevala k bolj enakomernemu razvoju Slovenije, predvsem k razvoju osnovne infrastrukture v najbolj nerazvitih območjih Slovenije. Kljub dosedanjim uspehom pa so zaradi slabega delovanja regionalnih razvojnih institucij razlike med razvitostjo posameznih regij še vedno prevelike.

V SLS si bomo tudi v prihodnje prizadevali za zmanjševanje razlik med posameznimi slovenskimi regijami in spodbujala njihov pospešen razvoj. Razvojna strategija države mora omogočiti vsem prebivalcem Slovenije možnosti za kakovostno bivanje in gospodarski razvoj, kar je možno le ob premišljenem upoštevanju vseh primerjalnih prednosti in razvojnega potenciala regij. Če tega strateškega znanja ni dovolj doma, ga je treba povabiti iz tistih okolij, kjer so že dokazali, da znajo uspešno spodbujati razvoj. Prevelike regionalne razlike so politično nevzdržne in se jih da s strateškim pristopom bistveno zmanjšati. Zato bomo podpirali razvoj regionalnih razvojnih institucij kot nosilcev in spodbujevalcev strateškega znanja in napredka v posameznih regijah. Prav tako si bomo prizadevali za krepitev temeljne infrastrukture in mobilnosti v vseh regijah.

SLS je aktivno sodelovala pri razvoju lokalne samouprave in s svojimi številnimi župani omogočila bolj enakomeren razvoj Slovenije. V SLS si bomo tudi v prihodnje prizadevali za krepitev položaja lokalne samouprave v sistemu izvrševanja oblasti, za povečanje njene demokratičnosti v skladu z načeli neposredne in predstavniške demokracije ter za zagotavljanje njene učinkovitosti. Še naprej bomo podpirali napore za čimprejšnje dokončanje vzpostavljanja pokrajin kot druge ravni lokalne samouprave. Ta bo omogočila dodatno funkcionalno decentralizacijo države, hitrejši razvoj celotne družbe in večjo blaginjo vseh državljanov.

V SLS se zavedamo, da je uspešen razvoj slovenskih mest izjemnega pomena za gospodarski, tehnološki in kulturni napredek vse države in za zagotavljanje njene svetovne konkurenčnosti. Zavedamo se, da je za uspešen razvoj mest potrebna koncentracija gospodarskih družb, raziskovalnih in izobraževalnih zavodov ter kulturnih institucij nacionalnega in regionalnega pomena in njihovo medsebojno sodelovanje. S tem se ustvarja inovativno okolje, ki je predpogoj za uspešen prehod v družbo znanja. SLS bo tako v mestih kot tudi drugje podpirala nastajanje inovativnih okolij.

V SLS vemo, da nujna koncentracija ljudi in dejavnosti na sorazmerno majhnem prostoru na nekaterih področjih zmanjšuje kakovost bivanja v tem prostoru, zato bomo temu problemu posvetili vso pozornost. Potrebujemo kakovostno urbanistično načrtovanje, ki strateško načrtuje dejavnosti po prostoru tako, da povečuje delovno uspešnost in hkrati omogoča kakovostno bivanje. To zahteva tudi učinkovit prometni režim in mestni ter primestni javni prevoz.

Prihodnost Slovenije je predvsem odvisna od sposobnosti dejanskega uvida izvršne oblasti v najpomembnejše potrebe državljanov, aktiviranja njihovih dejanskih potencialov in kakovosti razreševanja družbenih problemov.

Politične stranke so nepogrešljiva institucija predstavniške demokracije. Igrajo ključno vlogo v predstavljanju splošnih, posebnih in razpršenih interesov ljudi, zagotavljajo odgovornost vladnih in upravljavskih institucij, povezujejo ljudi v politične procese in promovirajo demokratične ideale. Da bi SLS lahko služila tem ciljem, se zavzema za dosledno spoštovanje notranje demokracije, odgovornost vodstva članstvu in s svojo notranjo strukturo in organiziranostjo spodbuja notranjo demokratično razpravo, ki vodi do čim bolj konsenzualnih stališč. SLS se bo kot stranka, zgrajena na demokratičnih načelih, zavzemala za

strokovno utemeljene politične odločitve. V sodobnem, kompleksnem svetu lahko uspešno delujejo le tiste stranke, ki svoje odločitve utemeljujejo na visoko kakovostnih strokovnih podlagah, saj te najbolj zagotavljajo trajnost izbranih rešitev. **SLS želi delovati kot sodobna politična organizacija, upoštevajoč najvišje strokovne standarde, in na ta način izboljševati kakovost bivanja državljanov v Sloveniji.** S tem se bo dvigala politična kultura pri nas, politično sodelovanje med različnimi političnimi strankami bo uspešnejše, v slovenski družbi pa bomo s tem okrepili kakovost odločanja in družbeno povezanost.

Konkurenčna država je pogoj za trajno blaginjo državljanov

Slovenija ni dovolj konkurenčna država! V SLS se zavzemamo za celovit in trajnosten pristop k zviševanju konkurenčnosti Slovenije, ki lahko vodi k višji blaginji državljanov! Konkurenčnost neke države je odvisna od tega, kako uspešno skupaj z zasebnim sektorjem upravlja s celoto svojih sposobnosti za doseg blaginje ali višje dodane vrednosti izdelkov in storitev. Raven konkurenčnosti je povezana s kakovostjo delovanja institucij, politik in ostalih dejavnikov, ki določajo stopnjo produktivnosti neke države. Ko govorimo o konkurenčnosti neke države, moramo upoštevati učinkovitost upravljanja njene izvršne oblasti. Ta je učinkovita, če se minimalno, le tam, kjer je to nujno, vključuje v poslovne procese in dejavnosti. Ustvarjati pa mora odlične pogoje za konkurenčnost podjetij. Vlada mora zagotoviti makroekonomske in družbene razmere, ki so predvidljive in zato minimalizirajo zunanja tveganja za podjetja. Obenem mora biti prožna pri prilagajanju svoje gospodarske politike spremenjenemu mednarodnemu ekonomskemu okolju. Vzpostaviti mora takšen družbeni okvir, ki bo spodbujal poštenost, enakopravnost in pravičnost ter obenem zagotavljal varnost državljanom.

Slovenija lahko postane konkurenčnejša država, vendar mora dosledno upoštevati t. i. zlata pravila konkurenčnosti:

- Oblikovati mora stabilno in predvidljivo pravno ter administrativno okolje.
- Zagotoviti mora hitrost, razvidnost in odgovornost uradništva, ter olajšati poslovanje.
- Nenehno mora vlagati v razvoj in ohranjanje infrastrukture, tako ekonomske kot družbene (socialne).
- Okrepiti mora srednji sloj, ki je ključen za ustvarjanje blaginje in dolgoročne stabilnosti.
- Razviti je treba več zasebnih malih in srednje-velikih podjetij, ki so pomembna za dinamično gospodarstvo.
- Ohraniti je treba uravnoteženo razmerje med plačami, produktivnostjo in davki.
- Razvijati je treba lokalni trg s spodbujanjem varčevanja in domačih investicij.
- Uravnotežiti je treba agresivnost mednarodnih trgov s privlačnostjo dejavnosti z dodano vrednostjo.
- Prednosti globalizacije je treba uskladiti z nujnostjo potrebe po ohranitvi družbene kohezivnosti in vrednostnega sistema.
- Ob znakih uspešne konkurenčnosti je treba ljudem vedno povrniti za njihov trud v obliki občutno višje blaginje za vse.

Na seznamih konkurenčnosti je Slovenija daleč pod svojimi zmožnostmi in zaskrbljujoče nizko. Neučinkovitost gospodarstva, primanjkljaj v javnih financah in premalo tujih naložb so glavni vzroki za takšno stanje. Možnost za izboljšanje je predvsem v odločnem izvajanju strukturnih reform iz nacionalnega reformnega programa, med katerimi izstopata zdravstvena in pokojninska. Pomembna je tudi optimizacija javnega sektorja in izboljšave poslovnega okolja.

Slovenija je preveč zadolžena, zato si bomo prizadevali za takšne strukturne reforme, ki bodo spodbujale povečanje dodane vrednosti v našem gospodarstvu, zvišanje konkurenčnosti in s tem krepitev ekonomske moči za hitrejšo odplačevanje dolgov. Zadolženost države se mora dolgoročno zmanjšati bistveno pod mastrichtska merila. Javni dolg mora ostati pod deležem javne porabe v BDP. Izvršilna oblast mora redno spremljati dogajanja na finančnem trgu, dosledno reprogramirati dolgove ter zmanjševati stroške zadolževanja.

Načrtna ekonomska politika mora voditi k stabilnim javnim financam. **Sedanje generacije morajo oblikovati temelje uspešnega in stabilnega gospodarstva za prihodnje rodove.** Zato moramo ohraniti kakovost javnih financ. Slovenija, ki je odvisna od izvoza, potrebuje stabilno kupno moč evropskega trga. Prizadevamo si za ekonomsko in monetarno unijo in strogo izpolnjevanje konvergenčnih meril v skladu z Maastrichtsko pogodbo. Na področju javnih financ si bomo prizadevali za prehod iz kulture trošenja v kulturo naložb.

Ključna izhodišča SLS na področju davčnega sistema so: zmanjšanje neposrednega davčnega bremena prebivalstva in gospodarstva ob hkratnem zmanjšanju deleža javne porabe v BDP, prestrukturiranje davčnega sistema ter poudarjena obdavčitev faktorjev, ki škodujejo zdravju ljudi in okolju. Visoki davki dušijo gospodarsko kreativnost in razvoj, zato se zavzemamo za nizke toda premišljeno strukturirane davčne obremenitve. Na področju obdavčitve dela ostaja naše osnovno izhodišče razbremenitev najšibkejšega sloja prebivalstva. Država mora iz obdavčitve izvzeti tisti del plače oz. dohodkov, ki pomeni minimum preživetja. Zadruga in socialna podjetja si zaslužijo posebno davčno obravnavo.

Privatizacijo je treba izvajati pospešeno, vendar zelo transparentno. Zasebno lastništvo je pomemben spodbujevalec naložb in ustvarja podlago za visoko kakovostna delovna mesta ter prihodke in dobičke zaposlenih. Država je dolžna zaščititi zasebno lastnino. Hkrati mora poskrbeti, da bo v jasno določenih strateških delih javne in zasebne infrastrukture obdržala kontrolni delež. To je pomembno predvsem zaradi centralizacijskih teženj mnogih tujih vlagateljev, ki bi lahko naše strateške dele gospodarstva spreminjale v podružnice brez kakršnega koli vpliva slovenske vlade na strateške odločitve in nadzor. Kadarkoli koncentracija ekonomske moči – monopol – deluje proti načelu konkurence, ima to negativno posledico na kakovost ponudbe ter škodi delovanju trga, zato mora država uresničevati takšne ukrepe, ki preprečujejo morebitno koncentracijo moči na monopolen način.

Podpiramo zlato fiskalno pravilo. Vendar je to šele nujni pogoj za uspešnejše gospodarjenje. Za svobodno gospodarsko pobudo, ki je osnova uspešnega in donosnega gospodarstva, je tudi nujno vzpostaviti ustrezen odnos med delom BDP, ki je namenjen javni porabi, in tistim, ki ostaja gospodarstvu. Delež BDP, ki ga za svoje delovanje porabi država, je sedaj v Sloveniji bistveno previsok. Prizadevali si bomo, da se ta delež postopoma zniža na gospodarsko spodbudno in zato sprejemljivo raven.

Odgovoren odnos do zdravja

Zdravje mora postati v Sloveniji splošna vrednota in temeljna človekova pravica ter odgovornost!

Razvoj sodobne družbe pomembno vpliva na zdravje ljudi ter na njihov odnos do zdravstva. Država ima pomembno vlogo pri preprečevanju in obvladovanju zdravstvenih problemov, zato mora poskrbeti za izobraževanje in informiranje ljudi ter vzpostaviti zdravstveni sistem, ki je sposoben odgovarjati na nove izzive. Za zdravje vsakega posameznika je enako pomembna tudi osebna odgovornost vsakogar, da skrbi za svoje zdravje. Učinkovit zdravstveni sistem mora biti uravnotežen z ekonomskimi možnostmi, pri čemer je treba iskati stalno ravnotežje med potrebami in željami prebivalstva ter razpoložljivimi finančnimi viri, med obsegom zdravstvenih storitev ter učinkovitostjo zdravstvenega sistema. Zaposlenim v zdravstveni dejavnosti je treba zagotoviti evropsko primerljive delovne pogoje ter jim omogočiti možnosti osebnega in poklicnega razvoja.

Pri vzpostavljanju učinkovitega in uspešnega zdravstvenega sistema moramo izkoristiti naše znanje, izkušnje iz EU in sveta ter poiskati sprejemljive rešitve, ki bodo v skladu z interesi največjega dela prebivalstva. Kratkoročno ne bo možno zadostiti vsem potrebam in željam, zato bo nujno treba oblikovati prednostne naloge, ki se lahko oblikujejo le ob tesnem sodelovanju stroke in civilne družbe.

Za SLS niso sprejemljive spremembe zdravstvenega sistema, ki temeljijo le na finančni učinkovitosti brez sočasnega doseganja uspešnosti – doseganja boljšega zdravja prebivalstva. Izboljšati in urediti je treba upravljanje s človeškimi, materialnimi in finančnimi viri v zdravstvu. Zdravstvo potrebuje strokovno usposobljeno zdravstveno osebje ter kakovosten in izobražen menedžment z ustreznimi pooblastili.

V SLS si prizadevamo, da bi postala športna rekreacija pomemben del življenja ljudi vseh starostnih obdobj. Zavedamo se, da je danes, ko je vse manj fizičnega dela, prav ukvarjanje s športom primerna protiutež sedečemu načinu življenja, ki slabi predvsem srčno-žilni sistem, slabša splošno počutje in vodi v številne bolezni sodobnega človeka. Zaradi tega bomo podpirali izgradnjo primerne infrastrukture in športne programe za ljudi različnih starostnih obdobj. Posebno skrb želimo nameniti tudi podpori množičnih športnih prireditev.

Vsem prebivalcem v Sloveniji je treba zagotoviti enako dostopnost do enako kakovostnih zdravstvenih storitev. Za to je odgovorna država z vzpostavitvijo mreže ter kriterijev, ki bodo dovoljevali in omogočali

sprotno prilagajanje demografskim in ostalim spremembam. Učinkovit zdravstveni sistem mora biti uravnotežen z ekonomskimi možnostmi, pri čemer je treba iskati stalno ravnotežje med potrebami in željami prebivalstva ter razpoložljivimi finančnimi viri, med obsegom zdravstvenih storitev ter učinkovitostjo zdravstvenega sistema. Pri vzpostavljanju učinkovitega in uspešnega zdravstvenega sistema moramo izkoristiti naše znanje, izkušnje iz EU in sveta ter poiskati dogovorne rešitve, ki bodo v skladu z interesi največjega dela prebivalstva. Tudi tu kratkoročno ne bo možno zadostiti vsem potrebam in željam, zato bo nujno treba oblikovati prednostne naloge, ki se lahko oblikujejo le ob tesnem sodelovanju stroke in civilne družbe.

Zaščita in razvoj socialne varnosti

Za SLS pomeni uspešna socialna politika medčloveško solidarnost, pomoč šibkim in kakovostno življenje vseh generacij! V socialni politiki sta za SLS pomembni dve načeli: pomoč tistim, ki jo potrebujejo, ter vzdržnost socialnega sistema, da bo tudi naslednjim generacijam zagotovljena socialna varnost. Socialna občutljivost ima v SLS tradicijo, saj smo stranka, ki se zavzema za odgovorno družbo. Odgovornost posameznika do sebe in družbe, socialna pravičnost in solidarnost – predvsem s šibkimi – so za SLS visoko cenjene vrednote.

V SLS delujemo v smeri vzpostavljanja socialne mreže, ki bo zagotovila dostopnost do socialnih storitev vsakomur, ki je do njih upravičen. Na podlagi našega svetovnega nazora in spoštovanja človeka smo prepričani, da mora imeti vsak človek možnost, da se razvija v skladu s svojimi sposobnostmi. V družbi, ki vzpostavi socialno mrežo za vsakega posameznika, ustvarjamo okolje, ki ščiti človekovo dostojanstvo, še posebej takrat, ko si človek sam ne more več pomagati.

V SLS se zavedamo, da ne glede na precejšnjo solidarnost in prizadevanja v družbi še vedno obstajajo ogrožene skupine prebivalstva, za katere je treba nesebično poskrbeti. Posameznik je sicer za svoj razvoj in zagotovitev osnovnega življenjskega standarda v prvi vrsti odgovoren sam. Ne glede na to pa določene skupine tega niso sposobne. V teh primerih morajo pristojne državne institucije problematiko reševati s svojimi mehanizmi, obenem pa preprečevati zlorabe. Socialni transferji in javna sredstva naj bodo namenjeni tistim, ki to pomoč dejansko potrebujejo in ki iz upravičenih razlogov niso sposobni poskrbeti zase oz. svoje družine.

V SLS si prizadevamo za kakovostno, dejavno, prijetno in dostojno preživljanje starosti. Starejšim ljudem želimo omogočiti bivanje v domačem okolju tako dolgo, dokler si to želijo in zmorejo. Podpiramo ustanavljanje in delovanje medgeneracijskih društev, dnevnih centrov in podobnih oblik skrbstva za starejše. Zavzemamo se za aktivno vključevanje ostarelih v družbo, saj s svojimi izkušnjami in modrostjo lahko še veliko prispevajo k blaginji države. Zavzemamo se za spodbujanje družin in posameznikov, ki se odločajo za solidarnostno pomoč starejšim na njihovem domu. V SLS bomo v sodelovanju z nevladnimi organizacijami spodbujali prostovoljstvo.

V SLS delujemo proti preprekam v zakonih in v miselnosti ljudi v odnosu do oseb s posebnimi potrebami in invalidov, zato se zavzemamo za ukrepe, ki jim omogočajo čim večjo samostojnost in neodvisnost. Podpiramo razvoj in napredek kakovostnega invalidskega varstva, ki bo na ravni najvišjih standardov razvitih držav v EU. Naš cilj je doseči celovito vključenost oseb s posebnimi potrebami in invalidnov v družbeno življenje.

Ohranitev socialne varnosti kot pomembne razsežnosti evropske kakovosti življenja sedanjih in prihodnjih generacij je eden izmed pomembnih ciljev SLS. Naša socialna politika temelji na medgeneracijskem sožitju in medčloveški solidarnosti, socialni sistem pa mora biti trajnostno naravnani, da bo socialno varnost zagotavljal tudi prihajajočim generacijam. V Sloveniji se soočamo tudi z revščino, ki jo zmoremo in moramo odpraviti! Za učinkovito uresničevanje teh ciljev pa je najprej treba zagotoviti uspešen gospodarski razvoj.

Imigracija in integracija

V SLS podpiramo pozitivno mobilnost, kroženje delovne sile in znanja, kar dodatno izboljšuje konkurenčnost Slovenije! Človeška mobilnost znotraj EU in imigracija iz držav, ki niso članice EU, narašča. Ima tako pozitivne kot tudi negativne posledice, če nanjo nismo pripravljeni. Mobilnost predvsem visokokvalificiranih oseb zagotavlja izmenjavo izkušenj in dobrih praks. Takšna mobilnost je obogatila

Evropo in Slovenijo v preteklosti in ni razloga, da bi se tem spodbudam odrekli v prihodnosti. V SLS se zavzemamo, da je ta mobilnost uravnotežena in da ne prehaja v »beg možganov«. Ker spodbujamo pozitivno mobilnost, se v SLS zavzemamo za štipendiranje naših najboljših študentov, da dokončajo študij in raziskujejo na najuglednejših univerzah in drugih institucijah v tujini. Njihovo oplemeniteno znanje in izkušnje lahko nato predstavljajo pomembno gospodarsko in razvojno prednost. Slovenija je bila v preteklih desetletjih izpostavljena močnim imigracijskim in emigracijskim tokovom. Zaradi svoje majhnosti ni zmožna sprejemati beguncev v večjem številu. V SLS si bomo prizadevali, da se vsem imigrantom, ki bi si to želeli, omogoči kakovostno integracijo v slovensko družbo. Kot majhen narod si moramo aktivno prizadevati za ohranjanje osnovnih družbenih značilnosti naše kulture in slovenskega jezika. Od vseh imigrantov pričakujemo integracijo v okolje, za katerega so se prostovoljno odločili, in spoštovanje navad in običajev tega prostora.

V SLS podpiramo krepitev vsakršnega povezovanja slovenskih zamejcev, izseljencev in zdomcev z Republiko Slovenijo ter vsa prizadevanja za ohranjanje njihove slovenske identitete, jezika in kulture. V SLS se zavzemamo za dosledno uveljavljanje načela, po katerem so Slovenci v zamejstvu in po svetu enakovreden del enotnega slovenskega naroda, Republika Slovenija pa je njihova matična domovina ter hkrati zaščitnica avtohtonih slovenskih narodnih skupnosti v vseh štirih sosednjih državah. Slovenija si kot majhna država ne more privoščiti sprejema prevelikega števila beguncev. SLS je prepričana, da je treba odpraviti vzroke, zaradi katerih ljudje zapustijo svoje domove in se podajo v svet s ciljem poiskati boljše življenje. Seveda mora beguncem država pomagati, ti pa morajo spoštovati državno zakonodajo.

Ekonomska, družbena in ozemeljska kohezija

V SLS se zavzemamo za povezovanje in sodelovanje v Sloveniji in EU na socialnem, teritorialnem in gospodarskem področju. Za socialno kohezijo je pomembno, da se uravnotežijo in odpravijo prevelike ter konfliktne razlike v slovenski družbi in Evropi! Hitrejši in uspešnejši razvoj regij je naša obveznost! Konfliktne družbene razlike pogosto izvirajo iz dolgotrajne brezposelnosti. Konfliktna družbena razmerja te narave lahko preprečimo z oblikovanjem ugodnega gospodarskega okolja, v katerem bodo podjetja razvijala gospodarsko upravičena, boljša delovna mesta, in s prilagoditvijo izobraževanja trgu dela. Naš cilj mora biti, da so vsi mladi, ki so uspešno zaključili izobraževanje ali usposabljanje, iskani in cenjeni na trgu dela. Zaradi hitrega tehnološkega razvoja se hitreje kot nekoč spreminjajo znanja in spretnosti, ki zagotavljajo zaposljivost. To lahko vodi do dolgotrajne brezposelnosti. Pretežno starejšim posameznikom, ki se znajdejo v takšni situaciji, mora družba ponuditi možnost prekvalifikacije ali dokvalifikacije.

Optimalen gospodarski razvoj vseh slovenskih regij bomo zagotovili s strateško načrtovanimi spodbudami in projekti na osnovi kakovostnih analiz. Razvojni regionalni centri imajo izredno pomembno vlogo pri hitrejšem razvoju regij. Ker v preteklosti niso bili dovolj uspešni, bomo njihov koncept bistveno izboljšali, modernizirali, tako da bodo dejansko gonilna sila regionalnega razvoja. Regijam bomo tako omogočili, da razvijajo predvsem svoje primerjalne prednosti. S tem lahko dosežemo medregijsko gospodarsko povezan, sinergičen in zato konkurenčen slovenski gospodarski prostor. Nesprejemljivo velike razlike v razvitosti in življenjskem standardu med posameznimi slovenskimi regijami, ki sedaj obstajajo, se bodo tako zmanjšale na sprejemljivo raven. Svoje konkurenčne prednosti moramo razvijati tako znotraj Slovenije kot tudi v odnosu do EU. Prednost slovenskega gospodarstva so predvsem relativno majhna podjetja, ki so zato sposobna, da se hitro odzivajo na spremembe na trgu in v tehnologiji ter kakovostna delovna sila. Perspektivna prizadevanja teh podjetij bomo podprli s prilagoditvijo izobraževalnega sistema njihovim potrebam in s spodbudami za hitrejši pretok novih znanj v gospodarstvo.

V SLS smo že od nekdaj zagovorniki načela subsidiarnosti. Izhajamo iz prepričanja, da je bila vzpostavitev lokalne samouprave v obliki občin ena pomembnejših odločitev, ki je vodenje lokalnih skupnosti prenesla na ljudi, ki tam živijo, in tako prispevala k bolj enakomernemu razvoju Slovenije, predvsem k razvoju osnovne infrastrukture v najbolj nerazvitih območjih Slovenije. Kljub dosedanjim uspehom občin pa so zaradi prevelike centralizacije razlike med razvitostjo posameznih regij še vedno prevelike. V SLS si bomo tudi v prihodnje z ukrepi in politikami na različnih področjih prizadevali za zmanjševanje razlik med posameznimi slovenskimi regijami in zagovarjala enakomeren oziroma skladen regionalni razvoj. Dolžnost države je, da s skladnim razvojem omogoči vsem prebivalcem Slovenije možnosti za kakovostno bivanje in gospodarski razvoj. Prevelike regionalne razlike so krivične do državljanek in državljanov, ki živijo v manj razvitih regijah.

Odlični mednarodni odnosi za varnost in blaginjo državljanov

Slovenija mora prek svojih predstavnikov in pristojnih ustanov, v skladu z ustavo in zakoni, brezpogojno ščititi vse svoje ozemlje, kopno in morje, ter blaginjo svojih državljanek in državljanov!

V SLS se zavzemamo za aktivno zunanjo politiko povsod, kjer je to v našem nacionalnem in gospodarskem interesu. Zunanja politika mora temeljiti na ohranjanju slovenske nacionalne identitete in hkrati odprtosti v svet. Izhaja naj iz realne mednarodne politične, gospodarske in varnostne situacije v Evropi in svetu ter vrednot, ki so temeljne za razvoj slovenskega naroda in slovenske države. Med vrednotami sta bistveni varnost in blaginja Slovenije in njenih državljanov.

V SLS poudarjamo, da je treba posebno pozornost posvetiti krepitvi gospodarske diplomacije in podpore slovenskemu gospodarstvu. Pospešen gospodarski razvoj Slovenije je namreč možen le v razmerah trajnega miru in stabilnosti v Evropi in svetu. Uspešna zunanja politika pomembno prispeva k hitrejšemu razvoju slovenskega gospodarstva in promocije Slovenije v svetu. V SLS si zato prizadevamo za okrepljeno vsestransko politično in gospodarsko sodelovanje Slovenije z razvitimi in hitro razvijajočimi državami (ZDA, Japonska, Rusija, Kitajska, Brazilija, Indija).

V SLS smo prepričani, da je potrebna aktivnejša zunanja politika do vseh sosednjih držav. Ta se mora izražati v skrbi za ohranjanje in gospodarski razvoj naših manjšin, ki jih moramo obenem vključevati v enoten slovenski intelektualni, kulturni in gospodarski prostor. V SLS si bomo aktivno prizadevali za urejena mejna vprašanja s Hrvaško, Madžarsko, Avstrijo in Italijo.

V SLS odločno podpiramo boj proti mednarodnemu terorizmu, trgovini z mamili in vsem drugim oblikam mednarodnega kriminala. V svetovnih mednarodnih odnosih in povezavah naj Slovenija ohranja tradicionalna prijateljstva in dobre odnose, obenem pa še razširi krog partnerjev.

V EU si bomo prizadevali za uveljavitev tistih interesov, ki zadevajo najširši krog prebivalcev Slovenije. V SLS kot polnopravni člani EPP podpiramo skupno evropsko varnostno in zunanjo politiko in se zavzemamo za to, da bodo z njo zavarovani tudi nacionalni interesi Slovenije. Kot sredozemska država v EU mora Slovenija intenzivno sodelovati tudi z drugimi sredozemskimi državami. V SLS podpiramo dejavno in odgovorno sodelovanje Slovenije v EU in zvezi NATO. Priložnosti in prednosti Slovenije v obeh zvezah vidimo predvsem v tem, da EU in NATO delujeta v okviru enakih duhovnih in kulturnih vrednot. Članstvo v EU pomeni biti del najbolj razvitega gospodarskega območja na svetu, prinaša številne možnosti za tuje investicije v Sloveniji in naše investicije v tujini, predvsem na območju EU in zagotavlja tudi nova delovna mesta. Članstvo v EU je za Slovenijo velik izziv in izjemna razvojna priložnost, ki se je ne sme zapraviti. V SLS se tudi aktivno zavzemamo za kakovostno uporabo evropskih razvojnih sredstev za uresničitev ključnih slovenskih strateških razvojnih ciljev s posebnim poudarkom na uspešnem in pospešenem razvoju vseh slovenskih regij ter s tem tudi slovenskega podeželja.

V SLS podpiramo razvoj slovenske vojske, ki bo prispevala h graditvi in ohranjanju miru ter mednarodne varnosti, k strateški varnosti regije, dialogu in sodelovanju z mednarodnimi silami.

Poglobitev etičnega dialoga

V SLS postavljamo in bomo vedno postavljali v ospredje dobrobit človeka v vsej njegovi enkratnosti in na tej osnovi ocenjevali etičnost vseh dejanj! Hiter razvoj znanosti, tehnologije in medicine odpira mnoga nova etična vprašanja v sodobni družbi. V SLS se kot stranka, ki dosledno gradi na spoštovanju človeka, njegovih pravic in svoboščin, aktivno udeležujemo te razprave. Pri tem izhajamo iz svojih vrednot. V konfliktu med etiko in sebičnimi interesi različnih deležnikov bomo vedno dajali prednost etičnosti. Zavedamo se, da o oceni etičnosti ali neetičnosti kakšnega postopka odloča tudi idejna ali kulturna opredeljenost konkretnega posameznika. Zato podpiramo široko in odprto družbeno razpravo o etičnih vprašanjih in si prizadevamo za čim širši družbeni konsenz na osnovi evropske tradicije in kulture. Nedokončana družbena tranzicija tudi odpira razna etična vprašanja. Prizadevali si bomo za njihovo razrešitev na evropski način, ob polnem spoštovanju človeka, njegove enkratnosti in pravic.

II. del: V KAKŠNI EVROPSKI UNIJI IN SVETU SI ŽELIMO ŽIVETI

EU – unija vrednot

Koncept nacionalne države se je razvijal in ohranil kot vrednota skozi zgodovino do današnjega časa, ko velja za zgled politične organizacije družbe. Evropska povezanost je predpogoj za reševanje nekaterih temeljnih problemov, s katerimi se soočajo države članice EU, in kot takšna predstavlja bistven napredek v zgodovini našega kontinenta! Skozi stoletja so se evropska ljudstva razvila v raznolike in samozavestne narode. Ohranili so skupno kulturno dediščino, ki temelji na antični ter judovsko-krščanski etični in kulturni tradiciji. To je tudi osnova za promocijo trajnih vrednot, ki so značilnost evropskih družb: mir, svoboda, demokracija, enakopravnost moških in žensk, vladavina prava, strpnost in zasebna lastnina, temelječa na družbeno odgovornem tržnem gospodarstvu.

Slovenija v globalizirani Evropi in svetu

V SLS se zavedamo, da članstvo v EU Slovenijo načelno ščiti pred največjimi izzivi in nevarnostmi globalizacije, vendar moramo biti na njih vseeno pozorni in pripravljeni. Svoje interese moramo braniti tako v Evropi kot tudi doma! Zmaga nad totalitarizmi, povezovanje in preprečitev vojne v Evropi so imeli za posledico pomembne razvojne premike in globalizacijo po celem svetu. Ta nosi s sabo priložnosti, izzive in nevarnosti. Skupaj s svojimi partnerji v EU si mora Slovenija prizadevati za pospešen tehnološki razvoj, prilagoditve na hitre spremembe na trgu dela in stabilno monetarno politiko. Tako bomo kos svetovnim izzivom, obenem pa bomo izrabili priložnosti, ki nam jih ponuja globalizacija. Zavedamo se, da je Slovenija premajhen dejavnik v globaliziranem svetu, da bi lahko sama branila svoje gospodarske interese in kakovost bivanja. To si lahko zagotovimo le znotraj EU in v tesnem sodelovanju z njenimi članicami. V evropskih okvirih si zato predvsem prizadevamo za dvig kakovosti na vseh področjih. Učinkovita EU temelji na avtonomnem upravljanju lokalnih in regionalnih oblasti in na identiteti ter vlogi nacionalnih držav. Če želimo okrepiti evropsko gospodarstvo in privlačnost Evrope ter uveljaviti Evropo kot ključno svetovno akterko, potrebujemo boljšo koordinacijo in učinkovitejšo povezanost nacionalnih gospodarskih in finančnih politik.

Ekonomska in monetarna unija

Evro se je utrdil kot evropska in naša valuta, zato podpiramo ukrepe držav članic in EU za povečanje javnega in tržnega zaupanja v stabilnost te skupne denarne enote! Podpiramo tudi napore Evropske centralne banke, seveda v okviru njenih pravnih in finančnih kompetenc, za krepitev stabilnosti evropskega finančnega sistema kot celote. Pretirani javni dolgovi prelagajo nevzdržna bremena na prihodnje generacije, zato so nesprejemljivi. Naše politike morajo vedno ostati skladne s družbeno odgovornim tržnim gospodarstvom in trajnostnimi ekonomskimi cilji. Zato podpiramo zlato fiskalno pravilo. Spodbujamo takšno reformo evropskega gospodarstva, da bodo družbeno-ekonomska stabilnost, družbena blaginja in napredek zagotovljeni. Zato podpiramo uvedbo ukrepov, ki spreminjajo neučinkovite sisteme socialne varnosti in regulativo trgov delovne sile tako, da spodbujajo ohranjanje zaposlenosti in rast.

V SLS poudarjamo potrebo po reformi svetovnih bančnih in finančnih sistemov. **Banke se morajo vrniti k svojim osnovnim nalogam, ki so predvsem servisiranje realnega gospodarstva, spodbujanje podjetništva in ekonomskega razvoja.** Banke morajo biti spodbujevalec gospodarske rasti in novih delovnih mest. Strukturni skladi EU morajo služiti svojemu izvirnemu namenu, to je izboljšanju konkurenčnosti manj razvitih regij.

EU v službi svojih državljanov

EU se lahko še bistveno izboljša in sicer tako, da postane unija, odprta v svet, da krepi človeške pravice in pluralno demokracijo po vsem svetu! Zavezana mora ostati miru in trajnostnosti ter dejavno sodelovati pri globalnem upravljanju v okviru ključnih mednarodnih institucij in organizacij. Boljša EU pomeni tudi unijo, ki je bolj rahločutna do potreb in skrbi svojih državljanov in se nanje učinkovito odziva. Pri tem dosledno izhaja iz načela subsidiarnosti in krepi stopnjo notranje demokratičnosti.

¹ Tekst je nastal na osnovi in je usklajen z odgovarjajočim programom EPP